

7
ČERVEN
NEC

metodický list

PRO SEVEROČESKÉ
AMATÉRSKÉ DIVADLO
A UMĚLECKY
PŘEDNES

'74

M E T O D I C K Ý L I S T
pro severočeské amatérské divadlo a umělecký přednes

Vydává: KKS a KV SČDO v Ústí nad Labem (Moskevská 12, 400 21 Ústí n.L.)

Rozmnožuje: Služba školy, Chomutov

Redakce : Miloš Dvořák (Činoherní studio, Leninova ul., 400 21 Ústí nad Labem) a redakční radou (J.Červenková, J.Doležal, R.Felzmann)

Uzávěrka tohoto čísla 12.června 1974

Z d a r m a

Rozesílá a přihlášky k odběru přijímá:

Josef V y k r ů t í l , Riegrova 1591/13, 430 00 Chomutov

Na titulní straně:

Nahoře: Jindřich Zemánek, režisér, mím i autor pantomimických studií "Aproximace". Uvádí pantomimická skupina Malého divadla ZK ROH STZ Ústí n.L.

Vpravo dole: Oldřich Macek a Milena Procházková v představení hry A. Vampillova "Starší syn"; uvádí divadelní soubor Tyl při KP v Železném Brodě.

NA ROZHRAŇÍ DVOU DIVADELNÍCH SEZÓN

Vážení přátelé,

červenec je posledním měsícem každé divadelní sezóny. Bylo by tedy na místě poohlédnout za tou právě uplynulou sezónou a zamyslet se nad tím, jaká byla.

Domnívám se, že je možno zcela zodpovědně napsat, že byla úspěšná. A nyní by měl následovat výčet všech úspěchů, ocenění, pochval atd. Toto vše však už bylo předmětem jednání krajské konference SČDO, které se sešla 25. května 1974 v Ústí nad Labem. Protože se jejího jednání zúčastnili pouze zvolení delegáti, chtěli bychom prostřednictvím Metodického listu podrobně informovat o jejím průběhu všechny naše ochotníky. Proto vyjde bezprostředně po tomto čísle (dovolí-li to výrobní podmínky tiskárny, snad i současně) zvláštní číslo ML, které bude obsahovat podrobný záznam celého jednání konference. Mimo jiné bude obsahovat doslovné znění zprávy o činnosti za uplynulé období, složení nového KV SČDO, usnesení konference a další materiály.

Na závěr tohoto úvodu snad jen přání, aby sezóna příští byla ještě úspěšnější, než tato, právě končící.

K SOUTĚŽI AMATÉRSKÝCH SOUBORŮ DĚČÍNSKÉHO OKRESU

Ve dnech 9.-11.5. a 24.-26.5.1974 se u příležitosti 56.výročí Rumburské vzpoury konala v Rumburku soutěž amatérských divadelních souborů děčínského okresu. V přehlídce se představilo pět souborů, z nichž dva patří mezi vyspělé, krajsky sledované soubory.

Divadelní soubor A.Jiráska při KP ROH z Benešova n.Ploučnicí se představil inscenací náročnému textu I.Bukovčana Než kohout zazpívá. Kvalitní a myšlenkově závažná předloha o odhalování charakteru člověka v mezí situaci by svou ideou měla být pro soubor velkým závazkem, aby se na inscenaci dále pracovalo - je třeba režijsně dotáhnout koncepci představení, přesněji herecky vytvořit charakteristiku postav a zdůraznit střety jednotlivých osob jako nositelů světového názoru.

Druhým představením byl muzikál P.Dostála Vytečnicki v podání Divadelního studia DRP SPŠ stavební z Děčína. Tento mladý, ryze studentský kolektiv zaujal svou spontaneitou a velkou chutí hrát divadlo - tato nádherná vlastnost však nestačila k překonání všech úskalí hry (vyřešení hudební stránky, větší důraz na zkratkovitou charakteristiku postav, hledání ukázněného hereckého výrazu atd.), je ovšem v silách nejen souboru, ale i režisérky K.Hnátkové představení dotvořit. Zůstává faktem, že práci tohoto souboru je třeba hodnotit jako vysoce angažovanou, je totiž málo takových mladých a početných souborů, kde všichni věnují svůj volný čas této nádherné veřejně prospěšné práci.

Dětem bylo určeno představení pohádky J.Žylinské Pasáček vepřů /na téma H.Ch.Andersena/ v podání souboru při SZK ROH z Velkého Šenova. Oceňujeme, že tímto představením se soubor opět přihlásil k životu, je však stále mít na paměti, že práce na představení pro děti si vyžaduje odpovědnější přístup. Domnívám se, že soubor je schopen vyhnout se začátečnickým (ale také zastaralým) hereckým postupům a připravit inscenaci vyšších kvalit.

Českou dramatickou novinkou H.Bednářové Daň zraní se představilo Divadelní studio při OB z Dobkovic. Přes veškeré výhrady k textu (určitá schematičnost a poplatnost jiným vzorům) můžeme zaznamenat, že jsme zhlédli nefalšované mladé a rvavé představení s vy-

ZE *ŠRÁMKOVA* PÍSKU

Letošní soutěžní přehlídku divadel malých forem na Šrámkově Písku zahájil soubor z našeho kraje. Byl jím divadelní klub Jirásek z České Lípy, který se představil píseckému obecenstvu vlastní dramatinou Lavreněvy novely Jedenačtyřicátý pod titulem MARJUTKA A PORUČÍK.

Ze zpravodaje letošního Šrámkova Písku jsme pro vás vybrali následující rozhovor:

Byli první, kdo v soutěžní části přehlídky vystoupili. Zatím, co režisérka Marie Jiříčková (profesorka SEŠ v České Lípě) ještě dirigovala poslední zkoušku, požádali jsme předsedu divadelního klubu "Jirásek" s. Adolfa Simona o odpověď na několik otázek.

Přijeli jste do Písku s vlastní inscenací známé Lavreněvy novely "Jedenačtyřicátý" pod titulem "Marjutka a poručík". Proč jste zvolili právě tento námět?

První nápad vznikl po zhlédnutí televizní inscenace, kdy jsme si řekli, že by téma šlo zpracovat jinak. A protože jsme v té době uvažovali o nejvhodnější inscenaci na počest výročí VŘSR, začali jsme pracovat na tomto neobvyklém pohledu na revoluční dobu.

Ve vašem divadelním klubu se nesoustřeďují jen mladí...

Souvisí to s vývojem ochotnického divadla v našem městě během posledních let. Vedle tradičního divadelního klubu "Jirásek" vznikl totiž v roce 1967 na SEŠ recitační soubor, který po prvních úspěších v recitaci zatoužil i po divadle. Spojili jsme se a vznikla první inscenace "Filosofská historie". Dnes je v našem klubu většina mladých, dvěma třetinám z nás ještě není 25 let.

Práce každého souboru závisí nejen na nadšení jeho členů, ale i na podmínkách, ve kterých pracuje...

My na tom nejsme s podmínkami v současné době zrovna nejlépe. Už téměř tři roky máme divadlo v přestavbě. Zkoušíme tedy kde se dá a totéž samozřejmě platí i o hraní. Jenomže nadšení dokáže mnoho a tak se můžeme pochlubit některými úspěchy. Byli jsme zařazeni mezi deset nejlepších souborů Severočeského kraje, uspěli jsme na Železnobrodských hrách, na přehlídce v Žatci. A nejvíce si ceníme toho, že jsme dnes tady na Šrámkově Písku.

(Zkráceno)

Rozvoj loutkářství na Děčínsku

Po vstupu loutkářů do SČDO byla loňského roku při OV SČDO v Děčíně ustavena loutkářská sekce. Její předseda D. Goliaš z Děčína se svými spolupracovníky z vlastního souboru (Lucernička KaSS Děčín) provedl po celém okrese rozsáhlý průzkum o činnosti loutkářů. Dnes je v sekci zapojeno pět souborů s celkem 86 členy.:

Lucernička KaSS, Děčín	25 členů
Loutk.soubor KP ROH, Šluknov	25 členů
Loutk.soubor OB, Kytlice	8 členů
Pomněnka, Dolní Poustevna	21 členů
Loutk.soubor SSM Sepap, Jiřetice	7 členů

Osmičlenná sekce plní současně úkol poradního sboru pro obor loutkářský při OKS Děčín. Loutkáři připravili na 29. a 30. červen setkání všech souborů v Děčíně. Na Loutkářskou Chrudim byli vysláni 4 delegáti.

J.D.

DOBŘÍ VÁPAD Z DĚČÍNSKÉ KOTVY

V rámci amatérské části Děčínské kotvy je pořádán letos i divadelní festival okresu. Soubory, které před tím soutěžily na okresní přehlídce v Rumburku, zde dostaly novou příležitost k vystupování. Jistě další vhodná forma jak popularizovat ochotnické divadlo. V děčínském divadle vystoupily tyto soubory: K. Čapek z Děčína, Studio OB z Dobkovic a A. Jirásek z Benešova nad Ploučnicí.

J.D.

0000000000000000
000000000000
0000000
000
0

SETKÁNÍ POD OLYMPEM

(s autorem hry)

"Sklenka krétského vína" v České Lípě)

Říká se, že jen některým vyvoleným bylo kdysi dopráno vstoupit na posvátnou půdu Olympu. Ale nám, obyčejným ochotníkům z Čes. Lípy, se to přece podařilo. Avšak místo hromovládného Dia nás zde uvítal prostý smrtelník, totiž sám autor hry - Oldřich Daněk. Nespustil na nás hromy a blesky, jak jsme se strachem očekávali, naopak, byl milý, přátelský a tak lidský, že toto setkání zůstane dlouho uchováno v srdci každého člena souboru, který se podílel na studiu jeho dramatu "Sklenky krétského vína".

Že cesta na Olymp není snadná, o tom jsme se přesvědčili i my. Když se nám poprvé dostala do rukou tato hra, zaujala nás nejen svým obsahem, ale hlavně bohatstvím myšlenek, které v sobě skrývá. Uvědomovali jsme si, že ač se děj odehrává v době dávno minulé, přece její hrdinové jsou postavy obecně platné a mají co říci i dnešním lidem. A ještě něco jsme si uvědomili. Má-li hra zaujmout, musí se vzhledem k nedostatku dramatických zápletek stavět především na přesném vykreslení charakterů a vzájemných vztahů. A to je pro ochotníky zvláště těžký oříšek. Ale někteří lidé už jsou takoví, že si nerádi vybírají tu nejschůdnější cestu.

Nebyla lehká nejen co do náročnosti textu, ale také vzhledem ke kritickému stavu kulturních zařízení v našem městě. Zkoušelo se na nejrůznějších místech, ba jezdilo se za jevištěm i do okolních obcí.

Všechno má svůj konec, a tak se pomalu přiblížil den premiéry, neobvyklé tím, že dílo bude předvedeno samotnému autorovi.

Přišel brzy před začátkem a již jeho první slova v šatně snímala z nás tíhu napětí a nervozity. Chtěli jsme zaujmout nejen své diváky, ale hlavně nezklamat i autora. A když jsme po skončení hry všichni společně zasedli na úpatí Olympu a poděkovali si navzájem, zapomněli všichni členové souboru okamžitě na všechna trápení a těžkosti, které studium této inscenace provázely.

Olymp, ten náš, je opět rozebrán a odpočívá spolu s rekvizitami do té doby, než ho budeme moci postavit na jiné jeviště a v jiném městě. Vystoupíme na něj tentokrát sami, ale usmívající se tvář autora bude však stejně s námi a bude nás provázet tak dlouho, pokud se na úpatí této hory budou procházet postavy, které on stvořil.

-Ji-

Dětské divadlo

KE KRAJSKÉ PŘEHLÍDCE DĚTSKÉHO DIVADLA

Ve dnech 2. a 4. června 1974 se konala v rámci oslav 25 let PO a Mezinárodního dne dětí v Litvínově KRAJSKÁ PŘEHLÍDKA DĚTSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ. Přehlídka byla nesoutěžní a bylo do ní vybráno celkem pět souborů:

Dětský divadelní soubor při SZK ROH Vejprty (O. Lichardová a M. Lokvencová : Popelka)

DDS K. Čapek - ZK ČSD Chomutov (M. Dismán: Tři medvídka)

Mládežnický soubor Severka při MěV SSM a SZK Benar Litvínov (J. Rak: Světlaně a černý princ)

DDS 1. máj při 1. ZDŠ Děčín (V. Sokolová a C. Bednář: Pohádka jara)

DDS Racek při 1. ZDŠ Litoměřice (J. a K. Sypalovi: Docela obyčejné věci).

Pro onemocnění jedné z hlavních představitelk nemohl nakonec vystoupit soubor Severka a protože představení (stejně jako všechna ostatní) bylo předem vyprodané, zachránili situaci Chomutovští a hráli své představení dvakrát.

Už jsem se zmínila o tom, že všechna představení byla téměř zcela vyprodána (průměrně 400 dětských diváků na jedno představení). Litvínovské školy (včetně mateřských) považovaly přehlídku skutečně za svou, měly nad jednotlivými představeními patronáty, děti předávaly hostujícím souborům vlastnoručně vyrobené dárky. Celá přehlídka byla již tradičně (jinak už ani v litvínovském Benaru nelze) velmi dobře organizována pracovníci SZK, kterým patří naše vřelé díky.

Co říci k úrovni přehlídky? Vejprtská Popelka (i přes potíže, ve kterých soubor pracuje) má řadu nápadů, dobrou scénu a kostýmy. Snad je jen třeba klást větší důraz na uzlové body inscenace a podpořit v některých scénách více fantazii dětských herců. Chomutovští se představili inscenací hry Tři medvídka. Dobrý Dismánův text, prostý statických dialogů, diváky pobavil. Soubor ho dostatečně podpořil vysokou kulturou řeči a přirozeným projevem. Opět, jako u předešlé inscenace, i zde platí větší důraz na klíčové scény. Realistická scénografická složka nebyla příliš v relaci se stylizovanými kostýmy. Děčínský soubor sáhl po textu staršího data a předvedl ho ve vlastní úpravě. Pohádka jara je

DILIA

vydala v poslední době:

Alexandr Kornejčuk : PLATON KREČET

(7 m, 6 ž, 1 dítě, kompars; Dekorace: pokoj, jiný pokoj, vestibul, nemocnice) - Příběh vynikajícího chirurga Platona Krečeta, bojujícího s byrokracií ředitele nemocnice, je stále živý. Nový překlad hry, která se hraje na našich jevištích od r.1935.

Nikolaj Matukovskij : A M N E S T I E

(7 m, 6 ž ; Dekorace: pracovna, klub, klubovna, pokoj)
Současná komedie mladého sovětského autora se odehrává v továrně na hračky. Hrdinou smutné postavy je Grigorij Solověčik, "talent od boha", oblíbenec hlavní konstruktérky, který se dostane do konfliktu se zákonem.

Konstantin Simonov : Z Í T R A V S E D M . . .

(14 m, 6 ž; Dekorace: náznaková)
Jedna z nejúspěšnějších her moskevského Divadla Jermolovové se odehrává na jedné z front Velké vlastenecké války.

Milan Calábek : Z Á Z R A K N A L O U Ž Í

(10 m, 3 ž; Dekorace: sál, interiér kostelíku, hradní kaple)
Autor patří mezi nejúspěšnější naše současné autory. Děj hry pojednává o boji o český trůn - odehrává se těsně před smrtí a několik dní po pohřbu císaře Karla IV. Komedie.

Nedjalko Jordancov : M O P E D

(10 m, 3 ž; Dekorace: náznaková)
Bulharský autor se zde zamýšlí nad vážnými problémy současného života. Dobrý dialog, neočekávané zvraty situací a rychlý spád jsou dalšími klady této hry.

Ivan Radoev : ROMEO A JULIE U BENZINOVÉ PUMPY

(3 m, 3 ž; Dekorace: místnost na půdě, u benzinové pumpy)
Dvě aktovky - komediální moralita. Autor se zabývá citovými vztahy a problémy mladých lidí.

Horst Saloman : L E V Á K

(13 m, 5 ž, kompars ; Dekorace: náznaková)
Jedna z nejúspěšnějších komedií NDR líčí problémy mladých lidí na stavbě.

UMĚLECKÝ PŘEDNES

3

O DODRŽOVÁNÍ FORMY VERŠE

V poznámkách o dramaturgii jsem se několikrát zmiňoval o nutnosti dodržení formy verše při přednesu. Ačkoli je to jedno z nejprísněji sledovaných hledisek, přesto valná část recitátorů tento základní požadavek plní nedůsledně, nebo jej dokonce zcela ignoruje. Mnozí tak činí v přesvědčení, že se jedná jen o čistě formální prostředek, který běžnému posluchači uniká. Ano, mají pravdu - uniká, ovšem tím se mu také ztrácí z básně mnohem více, než kdyby ji sám četl. Proč tedy potom ještě recitátor jako prostředník mezi básníkem a čtenářem? Při četbě si totiž chtě nechtě uvědomujeme grafickou podobu. A grafická podoba, která není nahodilá, zdůrazňuje kvalitativní změnu ve výpovědi. Zde se nejjasněji projevuje rozdíl od prózy.

Zásadou tedy je: posluchač musí zaznamenat konec verše a začátek nového (tzn. jiné členění než gramatické). Situaci máme usnadněnou tehdy, když gramatické členění je totožné s členěním veršovým. Např.: Jdou ze hřbitova Jan a Katy.

Tam vzadu tolik drahých jmen!

(2 verše = 2 samostatné věty)

Po šatech smutku stíny spěly

a stínily vdovin hlas.

(2 verše = 2 části souvětí)

Poměrně snadné je i členění, kdy do dalšího verše přesahuje volně vázaný větný člen.

Např.: Což věčně, věčně vrtkavý je

nad touto zemí zakletou

zešedlý písař historie?

(2. verš = příslovečné určení)

Avšak tam, kde dochází k zřetelnému porušení větné vazby, přitom s jasným myšlenkovým zdůrazněním, je realizace obtížnější, ale o to důležitější.

Např.: Rozložitými korunami
kolébá vítr. Pohrává
nedotčenými novinami,
z nichž začišela úneva.

Zde je na místě realizace pauzami na konci verše (nikoli tečkami), přičemž pauza mezi samostatnými větami v druhém verši se vlastně zkracuje. "Podivným trháním" uvnitř vět totiž dochází k pocitu nervozity, aniž bych musel cokoli tónem hlasu ilustrativně předvádět. (A báseň skutečně v dalších verších mluví o neklidu a nervóze krize.) Tedy použití pauzy je jedním z mnoha prostředků, jimiž znázorňujeme veršové dělení. Rád bych upozornil, že v pauzách, použijí-li jich více, nesmí dojít k stereotypu v délce. Všimněme si také rozdílu mezi pauzou v gramatickém členění oproti pauze v okamžiku "negratického" členění - pauza v druhém případě vždy působí dojem, že je delší.

Avšak jsou i jiné prostředky, kterých může recitátor použít k realizaci formy verše. Např. změna v tempu, změna v barvě hlasu, větší přízvuk na začátku dalšího verše (slovní i významový), zvýraznění rýmu nebo hláskové instrumentace atd. Nejčastěji však jednotlivé prostředky kombinujeme.

Příklady: A pyšně jdoucích lodí přídý

do lidské paměti rvou klín.

(větší přízvuk na začátku druhého verše, včetně porušení schématu, kdy většina veršů začíná nepřizvučnou předrážkou)

Pohleďte, řeka dole dříme

a z ní přec, a s ní Hradčana.

(změna rytmu: 1. verš volnější, 2. verš větší tempo v citovém náporu)

Hrob, hlubší vlny, jež se vzdymá,

jen sny a mímlostí stlán.

(změna barvy hlasu, 2. verš je dramatické zdůraznění obrazu hrobu a k tomu ještě zvukomalebnost v závěru 1. verše)

Příklady by měly být jen podněty a snad i východiska při práci s veršem. A na závěr ještě dvě poznámky:

1) neseďte nad básní s úkolem u každého verše najít jiný způsob zakončení - pak byste byli jen strojem, nikoli recitátorem!

2) výše uvedené rady platí jak pro volný verš, tak i pro vázaný (ukázky jsou ve vázaném verši z poémy J. Hory Jan houslista).

R. Felzmann

UMĚLECKÝ PŘEDNES NA DĚČÍNSKÉ KOTVĚ 1974

Stalo se již dobrou tradicí, že je součástí Děčínské kotvy soutěž v uměleckém přednesu pro dospělé (od 15 let). Letos proběhla tato soutěž, která je zasvěcena autorům socialistických zemí, v pátek 14. června v Dostál klubu v Děčíně. Zúčastnilo se jí 16 soutěžících jednotlivců; program celého večera byl doplněn o vystoupení souboru Severočeského klubu uměleckého přednesu.

Čalá soutěž nese název "Pohár Průboje", z čehož vyplývá, že redakce krajského deníku věnuje hlavní cenu a je spolupořadatelem.

-adv-

Obsah:

Na rozhraní dvou divadelních sezon	str. 1
K soutěži amatér.souborů děč. okresu	str. 2
Soutěž aktivity SČDO (dodatek)	str. 3
Ze Šrámkova Písku	str. 4
Rozvoj loutkářství na Děčínsku	str. 5
Dobrý nápad z Děčínské kotvy	str. 5
Setkání pod Olympem	str. 6
Dětské divadlo:	
Ke krajské přehlídce dět.divadla	str. 7
Jednou větou	str. 8
Dilia vydala v poslední době	str. 9
Umělecký přednes : .	
O dodržování formy verše	str. 10
Umělecký přednes na Děčínské kotvě	str. 12